

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in volja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gid., za pol leta 1 gid. 60 kr., za četrt leta 80 kr. — Naročnina se pošilja upravnistru v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice, št. 5. — Doležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr.

Bokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če so natisne enkrat 8 kr. dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Novica, nepričakovana novica.

Česar se nismo še nadejali, to se je zgodilo: dne 23. januarija 1891 je Nj. veličanstvo svitli cesar razpustil dosedANJI državni zbor ter je ob enem določil, da se imajo volitve in novi državni zbor, čem je najpreje mogoče, izvršiti. Kolikor se zna doslej, izvršé se vse volitve v prvi polovici meseca marcija, v enih deželah prej, pri drugih pozneje, v vseh pa, kakor pravimo, do srede meseca marcija.

Za to, v resnici nepričakovano novico treba je, da znamo, čemu da se je to zgodilo, kajti ves svet je pričakoval, da se razide doslednji državni zbor še le o veliki noči in sicer potem, ko je rešil državni proračun za to leto. To pa se ni imelo zgoditi in poslušajmo zato, zakaj da ne! To nam pa pojasnjuje vlada sama in sicer blizo tako-le: Drž. zboru, ki jemlje to leto svoje slovo, gre zahvala, katero zasluži, da je bilo njegovo delovanje zaslužljivo. Večkrat je domoljubno in blagovoljno sklenil imenitne postave za to, da se razširi in izpopolni vojna moč, to pa iz namena, da postane država močna, neizmagljiva.

Pogodba z deželami ogerske krone gledé na plačevanje skupnih držav. stroškov, pa obnovenje colne in trgovinske zveze z njimi ter marsikatera trajna in koristna naprava v gospodarstvu, družbinskem razmerju in duševni omiki se je dognala ali pa v državni zboru spočela. Tudi se je ravnotežje držav. stroškov in dohodkov v tem času doseglo, da-si je bilo pri tem treba še večjih in večjih izdajanj.

Kakor pa v vsacem parlamentu, postaja tudi v našem državni zboru proti koncu delovanje težje in počasniše, težave pa naraščajo. Malo je časa do tega, da poteče državni zboru postavna doba in vsled premembe, ki se vrši v posameznih strankah, postane zmirom večja težava, da je v zboru zanesljiva večina: to in drugo je dalo izpoznati, da je prišlo trenutje za to, da se državni zbor obnovi in z njim razjasni politično

obnebjé. Naj se torej volilci poslužijo svoje pravice po domoljubni previdnosti!

Avstriji je treba tudi v prihodnje državni zboru, ki misli, čuti in dela po avstrijsko, ki stavi moč in čast monarhije višje, kakor koristi stranke svoje. Večina v državni zboru naj zadostuje državni koristim in naj je zmorna za to, da dela močno v postaviteljstvu; ona bodi močna nasproti nedomoljubnim in skrajnim težnjam; naj varuje ustavo države pa tudi pravice kraljevin in dežel, določene v ustavi, naj spoštuje svojstva narodov in gleda na najvažnišo podlago človeške pravice — na versko prepričanje! Večina naj prepozna duh časa, kajti kakor se ne more naše domače in javno življenje odtegniti nečim družbinskim prikaznim, tako naj ima svoje oko tudi postavodajstvo, kolikor more, odprto za socialna vprašanja.

Že prestolna govora v letih 1879 in 1885 sta naznanila celo vrsto postavodajnih stvari in njih veliki del se je že srečno dognal. Da pa je na širnem polju gospodarstva in omike še vedno veliko dela, o tem pač ne more lehko še kdo dvomiti, najmanj pa izmed njih, ki so že pokazali svojo voljo ter z uspehom delovali za to. Enako delo čaka novi zastopniki ljudstev.

Avstrije razna narava, razmere in koristi ljudstev ne pripuščajo misli na to, da se spravi kedaj in obdrži velika občina, ki je po polnem enih misli in bode torej vselej delo vlade Nj. veličanstva na to, da se drži državna politika krepko in v vseh okoliščinah prave poti. Kdor pa pozna našo demovino, nje zgodovino in nje notranje razvitje, pričakuje za gotovo, da bode tudi po prihodnjih volitvah še večina iz politikov raznih strank, vojna delati za postavodajstvo in v tem oziru podpirati vlado, kateri bode ljubo sodelovanje vsacega zmernega domoljuba.

Tako misli toraj vlada t. j. grof Taaffe in ne more se reči, da je misel kriva, pač pa

more biti, da ni jasna, pa tudi marsikomu ne bode po volji. Nemški liberalci so veselja kar iz sebe, ako govore njih listi resnico, in konservativci ne stavijo na te besede veliko. Smešna pa, kakor vselej, je „D. W.“ ter pripoveduje v posebni izdaji, da hodi grof Taaffe k Mladóčehom v snuboke. Bodi pa kar koli, slov. ljudstvo stori tudi tokrat, kar mu veli glas domoljubja.

V zadevah slovenskega uradovanja.

Pritožbe, ki se vedno čujejo, da dopisujejo okrajna glavarstva slovenskim občinam večinoma še vedno v nemškem jeziku, dale so g. dr. Ivanu Dečku, deželnemu poslancu za Ljutomer, povod, da je stavil v deželnem zboru štajarskem v seji dne 19. novembra 1890 naslednjo interpelacijo:

Interpelacija

dr. Ivana Dečka in drugih na njegovo ekselencenco gospoda barona Kübecka c. kr. namestnika za Štajarsko.

Stalne so pritožbe posebno občinskih predstojništev, da c. kr. okrajna glavarstva na Spodnjem Štajarskem še vedno ne uvažujejo dovolj, da prebiva tukaj v ogromnej večini slovenski narod, in da ima ta pravico zahtevati, da mu c. kr. uradi dopisujejo v slovenskem jeziku in ga ne nadlegujejo z nemški dopisi.

Mnogo občin skušalo si je tako pomagati, da so sklenile slovenski uradovati, ter naznanile ta svoj sklep dotičnemu c. kr. okrajnemu glavarstvu z utemeljeno prošnjo, naj vzame ta sklep na znanje, in njim pošilja zanaprej samo slovenske dopise. Nekatera c. kr. okrajna glavarstva ozirala so se na take prošnje, napravila si zaznamek teh občin, in njim dopisujejo v slovenskem jeziku. Druga c. kr. okrajna glavarstva se pa ne brigajo za take prošnje nič, ampak dopisujejo po starem kopitu vedno le v nemškem jeziku. Tako je n. pr. prosil občinski urad v Moravcih z vlogo od 4. avgusta 1889 in občinski urad v Križevcih z vlogo od dne 7. julija 1889 slavno c. kr. okrajno glavarstvo v Ljutomeru, naj mu pošilja odloke v slovenščini. Ali ti prošnji ostali ste brez uspeha.

Z ozirom na to pa, ker taki nemški dopisi delajo občinskim predstojništvom velike in nepotrebne sitnobe, kajti večkrat v celem občinskem odboru ni nikdo, ki bi znal dovolj nemški, da bi tolmačil te nemške dopise,

z ozirom na to, da nikdo ne bo mislil ali zahteval, da se naj občinski predstojnik uči nemško samo za to, da bo mogel razumeti in reševati nemške dopise c. kr. oblastev,

z ozirom na to, da člen XIX. državnih temeljnih postav od 21. decembra 1867 št. 143 drž. zak. in pa tudi že zdrava pamet zahteva,

da se poslužujejo c. kr. uradi, ki so tukaj zaradi ljudstva, v občevanji z ljudstvom tistega jezika, katerega ljudstvo govori in razume:

usojamo si podpisani staviti vprašanje:

Ali je c. kr. visoka vlada voljna potrebno ukreniti, da bodo c. kr. okrajna glavarstva na spodnjem Štajarskem s slovenskim ljudstvom občevala v slovenskem jeziku, posebno pa, da bodo vsem takim občinskim uradom in drugim avtonomnim oblastim na Spodnjem Štajarskem, ki izrečno zahtevajo slovensko dopisovanje, dopisovala samo v slovenskem jeziku?

V Gradcu, 15. novembra 1890.

Dr. Ivan Dečko, Dr. Jos. Sernee, M. Vošnjak,
Dr. J. Lipold, Jerman.

V seji od 21. novembra 1890 odgovoril je namestnik na to interpelacijo sledeče:

„Na interpelacijo g. dr. Ivana Dečka in drugih imam čast odgovoriti, da so politične oblasti na spodnjem Štajarskem po obstoječih propisih dolžne, slovenske vloge reševati v istem jeziku, da se okrajna glavarstva na spodnjem Štajarskem v obče ravna po teh propisih, da je namestništvo v onih slučajih, kjer se ni postopalo tako in je namestništvo o tem izvedelo, vsikdar potrebno ukrenilo in da sploh strogo gleda na to, da se ravna po obstoječih propisih in postavah.“

Ta interpelacija je za nas štajarske Slovence zanimiva posebno zaradi tega, ker je to prva slovenska interpelacija, t. j. prva interpelacija, ki se je kedaj v deželnem zboru štajarskem stavila v slovenskem jeziku. Nemški poslanci so kar začujeni gledali nad dotlej nezaslišanim dogodkom, da se v deželni zbornici v Gradcu razlega slovenska beseda. Pa tudi odgovor namestnikov je zanimiv, in vreden, da si ga občinska predstojništva dobro zapomnijo. Namestnik pravi, da namestništvo strogo gleda na to, da se slovenske vloge rešujejo v istem, to je slovenskem jeziku, in da je vsakokrat potrebno ukrenilo, če se je pripetilo, da katero okrajno glavarstvo ni slovenske vloge rešilo v slovenskem jeziku, se ve da to tedaj, če je namestništvo o tem izvedelo vsled pritožbe.

Občinska predstojništva se torej učijo iz tega namestnikovega odgovora, da njim treba samo vsak nemški dopis okrajnih glavarstev poslati na namestništvo s kratko prošnjo, naj ono zaukaže okrajnemu glavarstvu, da občini pošlje dopis v slovenskem jeziku.

Namestništvo bo vže izdalo potreben ukaz okrajnemu glavarju, in če se je par takih slučajev naznanilo namestništvu, bo se vže okr. glavarstvo udalo in začelo dopisovati občini slovensko.

Odvisno je toraj od občin samih, da na-